

**UCHWAŁA NR XL/372/2023
RADY POWIATU W ŚWIDNICY**

z dnia 26 kwietnia 2023 r.

w sprawie przyjęcia „Powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w Powiecie Świdnickim na lata 2023-2027”

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz.1526) oraz art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2021 poz.1249 ze zm.) Rada Powiatu w Świdnicy uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w Powiecie Świdnickim na lata 2023-2027”, w brzmieniu jak w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu w Świdnicy.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Krzysztof Soltys

RADCA PRAWNY

mgr Przemysław Zieliński
WŁ/WB/493

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005. o przeciwdziałania w rodzinie do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy. Poprzedni program został podjęty Uchwałą Rady Powiatu w Świdnicy Nr XXXI/233/2017 w dniu 26 kwietnia 2017 r. i obowiązywał do 31 grudnia 2022 r. Z uwagi na upływ ważności ww. dokumentu istnieje konieczność przyjęcia nowego programu na lata 2023-2027. Przyjęcie nowego Programu pozwoli na realizację przez powiat zadań własnych określonych w ww. ustawie, jak również będzie podstawą do kontynuowania działań mających na celu tworzenia zintegrowanego i efektywnego systemu pomocy osobom doznającym przemocy w rodzinie na terenie powiatu świdnickiego.

DYREKTOR
POWIATOWEGO CENTRUM
POMOCY RODZINE W ŚWIDNICY

Beata Galewska

POWIATOWY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE

w Powiecie Świdnickim
na lata 2023-2027

Wykaz skrótów:

JST – jednostki samorządu terytorialnego gmin należących do powiatu świdnickiego

KPP – Komenda Powiatowa Policji

M/GKRPA – Miejska/Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

NGO (ang. *non-government organization*) – organizacja pozarządowa

OIK – Ośrodek Interwencji Kryzysowej

OPS – Ośrodek Pomocy Społecznej

PARPA – Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

PWD – placówki wsparcia dziennego

SP – Starostwo Powiatowe w Świdnicy

ZI – Zespół Interdyscyplinarny

ZPPP – Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych

SPIS TREŚCI

PRZEMOC DOMOWA	3
Definicja przemocy	3
Rodzaje przemocy	5
Skala przemocy w świetle badań ogólnopolskich	6
UZASADNIENIE WPROWADZENIA PROGRAMU	7
PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGRAMU	8
CHARAKTERYSTYKA POWIATU ŚWIDNICKIEGO	10
ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY DOMOWEJ	12
DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY DOMOWEJ NA TERENIE POWIATU ŚWIDNICKIEGO	16
Analiza danych zastanych	16
ANALIZA SWOT	31
CELE, ZADANIA I REALIZATORZY PROGRAMU	34
ADRESACI PROGRAMU	39
PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU	39
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	40
EWALUACJA I MONITORING PROGRAMU	40
WNIOSKI I PODSUMOWANIE	41
BIBLIOGRAFIA	43
SPIS TABEL	44
SPIS WYKRESÓW	44

PRZEMOC DOMOWA

Definicja przemocy

Przemoc domowa jest problemem złożonym i jest definiowana w różnorodny sposób. Powszechnie jest traktowana jako akt godzący w osobistą wolność jednostki, prowadzący do jej fizycznej, a także psychicznej szkody. Zgodnie z art. 2 pkt. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1249), przemoc w rodzinie to *„jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne osób dotkniętych przemocą”*.

W odniesieniu do zachowań przemocowych w rodzinie zwraca się uwagę na cztery cechy charakterystyczne, które są ze sobą ściśle powiązane, występują jednocześnie i stanowią istotę problemu. Pierwszą jest intencjonalność, co oznacza, że postępowanie osoby stosującej przemoc nie jest przypadkowe, ma charakter świadomego i zamierzonego działania. Drugim równoległym mechanizmem jest wykorzystanie przez osobę stosującą przemoc nierównowagi sił fizycznych, psychicznych i ekonomicznych do wymuszenia na osobie bliskiej pożądanego zachowania. Trzecia cecha to uderzenie w dobro drugiej osoby, naruszenie jej wolności osobistej i godzenie w jej podstawowe prawa. Ostatnia cecha to spowodowanie konkretnej szkody psychicznej bądź fizycznej, zadanie bólu i cierpienia.

Osobami doznającymi przemocy domowej najczęściej są kobiety i dzieci¹, jednakże dotyczy ona również mężczyzn oraz osób w podeszłym wieku. Przemoc wobec osób starszych, definiowana jest jako pojedyncze lub powtarzające się działanie, bądź brak odpowiedniego działania, które występuje w jakiegokolwiek relacji, gdzie oczekuje się zaufania. Przemoc ta może przybierać różne formy, takie jak: przemoc fizyczna, przemoc psychiczna, seksualna, finansowa, a także intencjonalne oraz nieintencjonalne zaniedbanie².

Ponadto może dochodzić do innego rodzaju przemocy, a mianowicie do dyskryminacji,

np. na rynku pracy, w doborze ofert rozrywkowych i rekreacyjnych³.

¹ <https://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/przemoc-w-rodzinie/50863,Przemoc-w-rodzinie.html>

² A. Staręga, Przemoc wobec osób starszych. Czasopismo Niebieska linia, Instytut Psychologii i Zdrowia Polskiego Towarzystwa Psychologicznego. Przemoc, 2003.

³ E. Sygít, R. Ossowski, Przemoc wobec osób starszych ze względu na ich wiek, płeć i wykształcenie,

Osoby doświadczające przemocy charakteryzują się często wyuczoną bezradnością, którą określa się jako syndrom zaburzeń poznawczych, motywacyjnych i emocjonalnych powstałych na skutek doświadczania przez jednostkę sytuacji braku kontroli. Dane zjawisko prowadzi najczęściej do braku motywacji zmiany danej sytuacji, przez co praca z osobami dotkniętymi przemocą domową jest niezwykle trudna i czasochłonna⁴. Wyuczona bezradność prowadzi do pojawienia się trzech rodzajów deficytów:

- motywacyjnego, polegającego na zmniejszeniu motywacji do emitowania nowych działań dowolnych, czego wskaźnikiem jest m.in. dłuższy czas latencji;
- poznawczego, polegającego na zaburzeniu w dostrzeganiu zależności pomiędzy reakcją a wzmocnieniem. Jeżeli jednostka, nawet przypadkowo emituje zachowanie, które przynosi jej wzmocnienie, to ma trudności w dostrzeżeniu związku pomiędzy emitowanym zachowaniem, a wzmocnieniem;
- emocjonalnego, czyli pojawienia się lęku oraz uczuć związanych z przygnębieniem i depresją⁵.

Osoby doznające przemocy nierzadko charakteryzuje niskie poczucie własnej wartości, winy oraz wstydu, co jest efektem poniżania, upokarzania i ciągłego krytykowania. To wszystko powoduje, że osoby te nabierają przekonania, iż są bez wartości, tracą dla siebie szacunek, wiarę we własne możliwości oraz zanika u nich poczucie bezpieczeństwa i zaufanie do siebie samego. Mają skrajnie niską samoocenę, czują złość i urazę, nie widzą też możliwości wyjścia z takiej sytuacji. Dopatrują się winy w sobie, a świat postrzegają jako wrogi i niepojęty.

Przemoc domowa niejednokrotnie dotyczy również rodzin, w których występują uzależnienia. Uzależnienie przynajmniej jednego członka rodziny ma niekorzystny wpływ na funkcjonowanie pozostałych jej członków. Wynika to między innymi z atmosfery panującej w domu, a także zaburzonych relacji między członkami rodziny z problemem alkoholowym, narkotykowym lub innym. Stan chronicznego napięcia i stresu wpływa destrukcyjnie nie tylko na funkcjonowanie w życiu codziennym osób dorosłych, ale stanowi zagrożenie dla prawidłowego rozwoju dziecka. Trwanie w ciągłej niepewności

Gerontologia Polska, tom 16, nr 3, 163–168.

⁴ M. Kofta, G. Sędek, Wyuczona bezradność. Podejście informacyjne, [w:] M. Kofta, Psychologia aktywności: zaangażowanie, sprawstwo, bezradność, Wydawnictwo Nakom, Poznań, 1993.

⁵ T. Jarmakowski, Styl atrybucji, poczucie kontroli i płęć a podatność na powstawanie syndromu wyuczonej bezradności, FOLIA PSYCHOLOGICA 13, 2009, s. 55-73.

i nieprzewidywalność wydarzeń wywołuje u niego poczucie braku stabilności oraz bezpieczeństwa.

Rodzaje przemocy

Wyróżnić można następujące formy przemocy:

- 1. Fizyczną** – jest to naruszenie nietykalności fizycznej, celowe uszkodzenie ciała, zadanie bólu bądź groźba uszkodzenia ciała. Jej skutki mogą być przeróżne, np. złamania, siniaki, poparzenia itp. Stosowana jest poprzez np. kopanie, parzenie, duszenie, popychanie, policzkowanie, użycie broni.
- 2. Psychiczną** – oznacza powtarzające się poniżanie i ośmieszanie, manipulowanie dla własnych celów, wciąganie w konflikty, brak właściwego wsparcia, np. wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę zainteresowania, uczuć czy szacunku, odrzucenie, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna, czyli kontrolowanie i zakazywanie bądź ograniczanie kontaktów z innymi ludźmi, domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, stosowanie gróźb, degradacja werbalna (wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie).
- 3. Seksualną** – jako przykłady tego rodzaju przemocy wymienia się: wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie stosunku z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych itp.
- 4. Ekonomiczną** – opisywana jest zazwyczaj jako używanie pieniędzy lub innych wartości materialnych do zaspokojenia potrzeb władzy i kontroli przez osobę stosującą przemoc. Podporządkowanie materialne partnera/partnerki bądź innych osób w rodzinie sprawia, iż czują się one uzależnione od dochodów bądź majątku sprawcy albo stają się odpowiedzialne za utrzymanie rodziny. Pieniądze czy wartości materialne są używane zatem jako instrument, narzędzie do budowania jawnej lub ukrytej dominującej pozycji w rodzinie i stają się swojego rodzaju kartą przetargową.
- 5. Zaniedbanie** – nazywane jest ukrytą formą przemocy. Zaniedbywaniem jest niezaspokajanie podstawowych potrzeb biologicznych i psychicznych przede wszystkim dzieci. Może ono się zacząć już w okresie życia płodowego, kiedy matka prowadzi niehigieniczny tryb życia. Zaniedbywanie ma także miejsce wówczas, gdy dziecko ma zaspokojone potrzeby o charakterze biologicznym, ale nie ma

zagwarantowanej prawidłowej stymulacji poznawczej. Skrajnym przypadkiem zaniedbania jest wzrastające w ostatnich latach porzucenie dziecka z narażeniem go na utratę zdrowia, a nawet życia⁶. Omawiana forma przemocy dotyczy także relatywnie często seniorów.

Skala przemocy w świetle badań ogólnopolskich

Realizowane na przestrzeni lat badania i prowadzone statystyki pokazują, że problem przemocy domowej dotyka rocznie dziesiątki tysięcy osób. Warto przy tym pamiętać, że jest to w dalszym ciągu wrażliwy temat, który niejednokrotnie wiąże się ze strachem lub wstydem osób doświadczających przemocy bezpośrednio. Jak wynika z danych statystycznych odnoszących się do przemocy domowej gromadzonych przez Policję, w 2020 roku ogólna liczba osób doznających przemocy kształtowała się na poziomie 85 575. Przemoc domowa stanowi jeden z głównych problemów współczesnych państw na całym świecie. Przeciwdziałanie temu zjawisku powinno zajmować więc priorytetowe miejsce wśród zadań realizowanych zarówno na szczeblu krajowym, jak i lokalnym.

Wyniki badań ogólnopolskich dotyczące krzywdzenia dzieci są niepokojące: siedmiu na dziesięciu nastolatków w wieku 11-17 lat doświadczyło w swoim życiu przynajmniej jednej z siedmiu kategorii krzywdzenia, przemocy ze strony bliskich dorosłych doświadczyło 41%, a świadkami przemocy domowej było 15% badanych uczniów. Doświadczenie przemocy domowej niesie za sobą poważne konsekwencje zarówno w okresie dorastania jak i w dorosłym życiu, a dodatkowo zachowania przemocowe mogą zostać dziedziczone, tzn. przeniesione na dzieci osoby krzywdzonej w przyszłości. Mając na uwadze szeroko dostępną wiedzę o następstwach stosowania przemocy wobec dzieci, szczególnie niepokojące jest to, że część społeczeństwa nadal aprobuje stosowanie kar cielesnych w procesie wychowania. Z Raportu Rzecznika Praw Dziecka z 2017 roku wynika, że połowa Polaków (52%) uważa, iż są sytuacje kiedy dziecko należy ukarać kłapsem, a zdecydowani przeciwnicy takich zachowań stanowią jedynie 21%.

Z „Ogólnopolskiej diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie” przeprowadzonej w 2019 roku wynika fakt, że zwiększa się świadomość Polaków na temat zjawiska przemocy domowej. Badanie pokazało, że około 85-90% Polaków identyfikuje jako nieakceptowane różne sytuacje, które świadczą o występowaniu przemocy. Jednak nadal około 10%

⁶ J. Helios, W. Jedlecka, Współczesne oblicza przemocy. Zagadnienia wybrane, Uniwersytet Wrocławski, Wrocław 2017.

dorosłych uznaje zachowania przemocowe za normalne. Ponadto, zdaniem 72% respondentów prawo w Polsce w niedostatecznym stopniu chroni osoby doznające przemocy domowej.

W 2019 roku na zlecenie Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (obecnie Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej), przeprowadzone zostało „Badanie skuteczności pomocy udzielanej osobom dotkniętym przemocą w rodzinie”. Biorący w nim udział specjaliści z zakresu wsparcia osób i rodzin dotkniętych problemem przemocy oraz same osoby jej doznające, pozytywnie opowiedziały się za krajowym systemem wsparcia. Szczególną rolę w pracy zespołów interdyscyplinarnych i innych jednostek pełni procedura „Niebieskie Karty”, którą stosuje się w przypadku 90% osób doznających przemocy domowej lub które objęte są pomocą jakichkolwiek służb, instytucji lub organizacji.

UZASADNIENIE WPROWADZENIA PROGRAMU

Zgodnie z treścią art. 6 pkt 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249) do zadań własnych powiatu należy *opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie*. Program ma istotne znaczenie dla realizacji celów polityki społecznej w skali lokalnej. Kolejne obowiązki przypisane powiatowi przez ustawodawcę to:

- opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.

Ponadto, do zadań własnych powiatu z zakresu administracji rządowej, dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie, należy:

- tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Zatem redakcja niniejszego dokumentu stanowi wypełnienie jednego ze wskazań ustawy, pozwala jednocześnie na dokonanie szczegółowej analizy problemu oraz prezentuje konkretne metody przeciwdziałania przemocy występującej w społeczności lokalnej, jaką tworzą na co dzień mieszkańcy powiatu świdnickiego. **Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Świdnickim na lata 2023-2027** jest kontynuacją działań podejmowanych w ramach realizacji wcześniejszego dokumentu. Istotnym elementem Programu jest zatem dalsze wprowadzanie w życie działań mających na celu z jednej strony podnoszenie świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy domowej oraz promowanie metod wychowawczych bez używania przemocy, a z drugiej strony zapewnienie ochrony i udzielanie pomocy osobom dotkniętym przemocą domową, a także upowszechnianie informacji o możliwościach i formach udzielania pomocy zarówno osobom dotkniętym przemocą, jak i ją stosującym.

PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGRAMU

Poniżej wymieniono podstawowe akty prawne, które uwzględniają temat przeciwdziałania przemocy i regulują postępowanie różnych podmiotów w stosunku do osób doświadczających oraz stosujących przemoc domową. Stanowią one również fundament prawny dla zapisów **Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Świdnickim na lata 2023-2027**.

Program będzie realizowany w oparciu o następujące dokumenty normujące problematykę przeciwdziałania przemocy domowej:

- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- ustawa z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy;
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii;
- ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym;
- ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji;
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny;
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego.

Ponadto Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Świdnickim na lata 2023-2027 jest spójny z:

- Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2023, którego celem głównym jest *zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w Polsce;*
- Wojewódzkim Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2030, którego główny cel przyjmuje brzmienie: *Ograniczenie skali występowania przemocy w rodzinie w województwie dolnośląskim. Udoskonalenie rozwiązań i narzędzi służących przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Budowa i wzmacnianie systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.*
- Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Świdnickim na lata 2021-2030.

Niniejszy dokument został opracowany na podstawie materiałów, sprawozdań oraz danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Świdnicy oraz innych podmiotów, m.in. Komendy Powiatowej Policji w Świdnicy i Zespołów Interdyscyplinarnych funkcjonujących na terenie poszczególnych gmin powiatu świdnickiego.

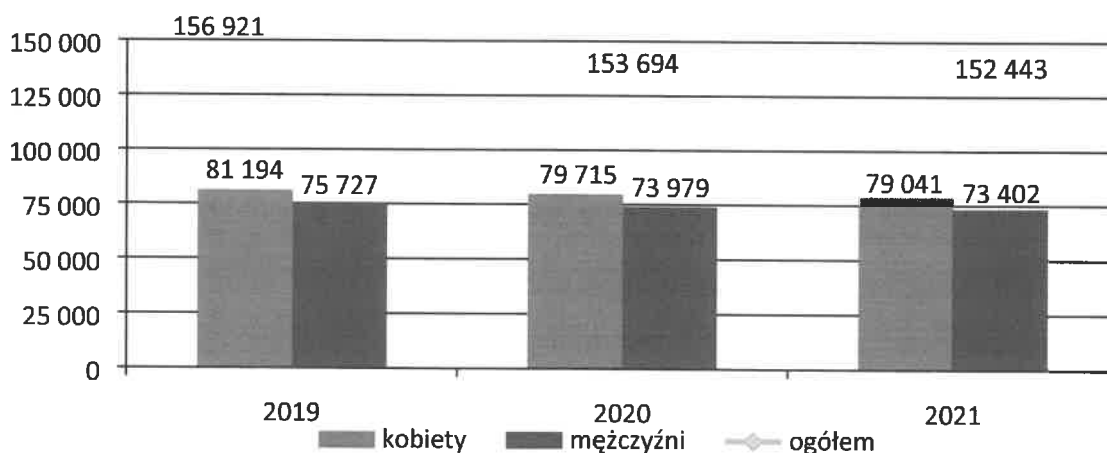
CHARAKTERYSTYKA POWIATU ŚWIDNICKIEGO

Powiat świdnicki położony jest w środkowo-południowej części województwa dolnośląskiego, w sąsiedztwie 6 powiatów: jaworskiego, średzkiego, wrocławskiego, dzierzoniowskiego, wałbrzyskiego oraz miasta na prawach powiatu Wałbrzycha. Łączna powierzchnia Powiatu obejmuje 742,89 km², a jego siedzibą administracyjną jest miasto Świdnica. Powiat współtworzą 3 gminy miejsko-wiejskie: Jaworzyna Śląska, Strzegom i Żarów, 2 gminy miejskie – Świdnica i Świebodzice oraz 3 gminy wiejskie – Dobromierz, Marcinowice i Świdnica.

Obraz aktualnego stanu społeczeństwa jest możliwy do przedstawienia między innymi dzięki analizie struktury demograficznej. Na koniec 2021 roku powiat świdnicki zamieszkiwały 152 443 osoby. Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba mieszkańców zmniejszyła się, a wartość spadkowa ukształtowała się na poziomie 3%.

Liczba mężczyzn zamieszkujących powiat świdnicki była w 2021 roku nieznacznie mniejsza od liczby kobiet – stanowiły one 51,8% ogólnej liczby ludności (**79 041** kobiet), natomiast mężczyźni 48,2% (**73 402** mężczyzn). Współczynnik feminizacji w 2021 roku w Powiecie wynosił **107** co oznacza, że na każdych 100 mężczyzn przypadało 107 kobiet.

Wykres 1. Liczba mieszkańców powiatu świdnickiego w latach 2019-2021

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Kolejną analizowaną kwestią jest przyrost naturalny, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów. W powiecie świdnickim w 2021 roku wskaźnik ten na 1 000 ludności kształtował się na poziomie **-7,51** co oznacza, że przyjmował niższą wartość w porównaniu do całego województwa dolnośląskiego (-5,49). W przypadku Powiatu zauważalny jest trend spadkowy w zakresie przyrostu naturalnego na 1 000 ludności, w okresie ostatnich trzech lat.

Struktura ludności w powiecie świdnickim według ekonomicznych grup wieku w 2021 roku przedstawiała się następująco:

- **16,8%** mieszkańców było w wieku przedprodukcyjnym – do 18 roku życia;
- **58,3%** mieszkańców było w wieku produkcyjnym – dla kobiet jest to między 18-59 rokiem życia, a dla mężczyzn między 18-64 rokiem życia;
- **24,9%** mieszkańców było w wieku poprodukcyjnym – 65 lat i więcej dla mężczyzn, 60 lat i więcej dla kobiet.

Działalność kulturalna w Powiecie realizowana jest w głównej mierze przez **Ośrodki Kultury, Biblioteki Publiczne** wraz z licznymi filiami, a także **świątlice**, funkcjonujące na terenie poszczególnych gmin należących do Powiatu. Organizacją zajęć sportowych, imprez oraz utrzymaniem bazy sportowo-rekreacyjnej zajmują się prowadzone przez samorządy gminne ośrodki sportu, a także kluby sportowe. Do istotnych podmiotów funkcjonujących w zakresie szerzenia i kultywowania kultury fizycznej, zalicza się **Świdnicki Ośrodek Sportu i Rekreacji w Świdnicy**.

W 2021 roku Powiat Świdnicki był organem prowadzącym dla następujących **jednostek oświatowych**:

- Zespołu Szkół Nr 1 w Świdnicy,
- Zespołu Szkół Hotelarsko-Turystycznych im. Tony Halika w Świdnicy,
- Zespołu Szkół Budowlano-Elektrycznych im. Jana III Sobieskiego w Świdnicy,
- Zespołu Szkół Ekonomicznych im. Wincentego Stysia w Świdnicy,
- Zespołu Szkół Mechanicznych im. Mikołaja Kopernika w Świdnicy,
- Zespołu Szkół w Strzegomiu,
- Zespołu Szkół im. Jędrzeja Śniadeckiego w Żarowie,
- I Liceum Ogólnokształcącego im. Jana Kasprowicza w Świdnicy,
- Zespołu Szkół Ogólnokształcących w Świdnicy,
- III Liceum Ogólnokształcącego im. M. Skłodowskiej-Curie w Świdnicy,
- Zespołu Szkół Ogólnokształcących w Świebodzicach,
- Zespołu Szkół Ogólnokształcących im. Stefana Żeromskiego w Strzegomiu,
- Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego Nr 1 w Mrowinach,
- Zespołu Placówek w Bystrzycy Górnej,
- Zespołu Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych w Świdnicy,
- Zespołu Szkół Specjalnych w Świdnicy,

- Zespołu Szkół Specjalnych w Świebodzicach,
- Zespołu Szkół Specjalnych w Strzegomiu,
- Centrum Kształcenia Zawodowego w Świdnicy,
- Zespołu Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Świdnicy.

Na terenie Powiatu funkcjonują również 3 **placówki wsparcia dziennego** w Świdnicy:

- Placówka Wsparcia Dziennego – Caritas Diecezji Świdnickiej;
- Placówka Wsparcia Dziennego Stowarzyszenia Przyjaciół Dzieci Chorych „Serce” – Europejskie Centrum Przyjaźni Dziecięcej;
- Placówka Wsparcia Dziennego Świetlica Profilaktyczno-Wychowawcza „Oratorium” Fundacji Pomocy Biednym Dzieciom „Ut Unum Sint”.

Powyższe podmioty działają na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. PWD podejmują działania opiekuńczo-wychowawcze wobec dzieci i młodzieży, m.in. pochodzących z rodzin zmagających się z problemami społecznymi.

ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY DOMOWEJ

Działaniami mającymi na celu przeciwdziałanie przemocy domowej na terenie powiatu świdnickiego zajmują się **Zespoły Interdyscyplinarne ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie**, funkcjonujące w poszczególnych gminach. Zespół Interdyscyplinarny tworzą przedstawiciele m.in.: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia.

Dane na temat zasobów instytucjonalnych umożliwiających realizację Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Świdnickim na lata 2023-2027, wraz z obszarami ich działania przedstawiono w kolejnej tabeli.

Tabela 1. Dane na temat zasobów instytucjonalnych umożliwiających realizację Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, wraz z obszarami ich działania

Instytucja	Obszar działania
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świdnicy	• Prowadzenie interwencji kryzysowej, poradnictwa psychologicznego oraz prawnego dla osób doświadczających przemocy domowej, za sprawą działalności Ośrodka Interwencji Kryzysowej przy PCPR, • działalność informacyjna w zakresie miejsc pomocy dla osób i rodzin wymagających wsparcia specjalistycznego, • zapewnienia schronienia osobom doświadczającym przemocy w mieszkaniu interwencyjnym, • zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom z rodzin przemocowych, poprzez umieszczanie ich w pieczy zastępczej, • realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych oraz psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc, • wszczynanie procedury „Niebieskie Karty”.
Ośrodki Pomocy Społecznej	• Wczesna diagnoza sytuacji rodzinnej, • udzielanie wsparcia finansowego i rzeczowego, • dystrybucja materiałów edukacyjno-informacyjnych, • organizowanie wsparcia specjalistycznego (w tym psychologicznego) dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, • prowadzenie lokalnych kampanii edukacyjnych, • udział w ogólnopolskich kampaniach społecznych związanych z profilaktyką przemocy i uzależnień, • obsługa organizacyjno-techniczna Zespołu Interdyscyplinarnego, • wszczynanie procedury „Niebieskie Karty”, • zabezpieczenie dziecka w sytuacji zagrożenia zdrowia lub życia poprzez umieszczenie go w pieczy zastępczej, przy asyście odpowiednich służb.
Zespoły Interdyscyplinarne i grupy robocze	• Diagnozowanie problemu przeciwdziałania przemocy domowej, • podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą domową mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku, • inicjowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą domową, • rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym, • inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc, • opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy domowej,

	• monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy, • dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań, • realizacja procedury „Niebieskie Karty”.
Miejskie/Gminne Komisje Rozwiązania Problemów Alkoholowych	• Realizacja działań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii.
Placówki oświatowe	• Wczesna diagnoza, • uruchomienie procedury „Niebieskie Karty”, • zapewnienie wsparcia pedagogicznego i psychologicznego dzieciom, • realizacja projektów profilaktycznych podejmujących problematykę przemocy, • udział w kampaniach edukacyjno-informacyjnych, • wystąpienie z wnioskiem do sądu rodzinnego o wgląd w sytuację rodziny.
Komenda Powiatowa Policji	• Uruchomienie procedury „Niebieskie Karty”, • przyjmowanie zgłoszeń i podejmowanie interwencji w przypadku naruszenia przepisów ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, • ochrona osób doświadczających przemocy domowej poprzez wydanie nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i zakazu zbliżania się,
Prokuratura Rejonowa w Świdnicy	• Prowadzenie i nadzorowanie postępowań przygotowawczych związanych z przemocą domową, • występowanie w roli oskarżyciela publicznego przed sądem, • zatrzymanie podejrzanego o popełnienie przestępstwa.
Placówki ochrony zdrowia	• Wczesna diagnoza podczas wywiadu lekarskiego, • przekazywanie informacji na temat różnych form pomocy, • uruchomienie procedury „Niebieskie Karty”, • występowanie do sądu rodzinnego o wgląd w sytuację rodziny, w przypadku podejrzenia stosowania przemocy wobec dzieci, • występowanie w roli biegłego oraz wystawianie bezpłatnych zaświadczeń o stanie zdrowia, • składanie zawiadomień o popełnieniu przestępstwa.

Źródło: opracowanie własne

Można wyróżnić także podmioty pomocne w rozwiązywaniu problemów dotyczących przemocy, szczególnie w zakresie prowadzenia działalności profilaktycznej, takie jak Zespół

Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych w Świdnicy, placówki wsparcia dziennego, instytucje kulturalno-rekreacyjne oraz lokalne organizacje pozarządowe.

Zasoby ludzkie:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w zakresie realizacji **Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Świdnickim na lata 2023-2027** współpracować będzie z osobami zawodowo zajmującymi się problemem przemocy domowej na szczeblu gminnym oraz powiatowym, do których należą m.in.:

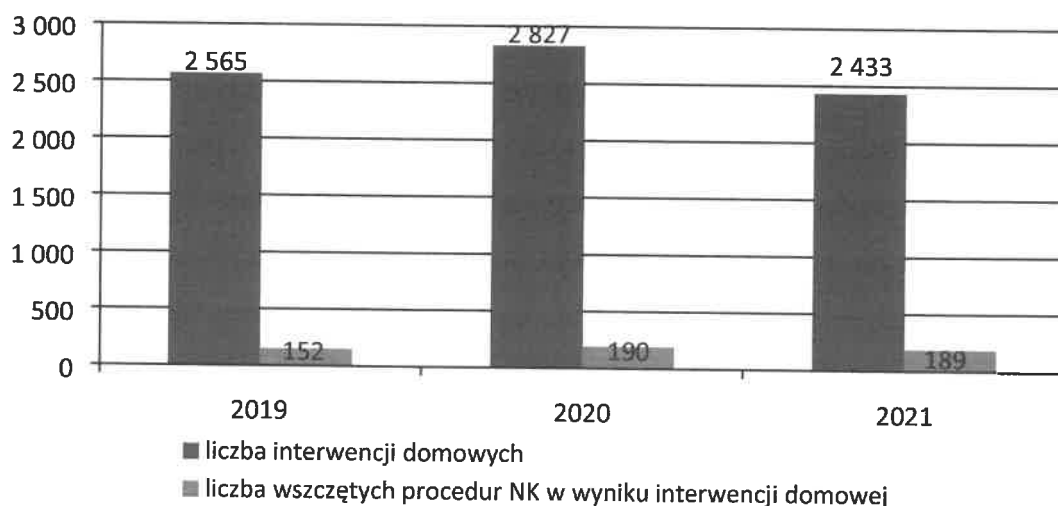
- pracownicy socjalni,
- psycholodzy, psychoterapeuci i pedagodzy,
- funkcjonariusze Policji,
- kuratorzy społeczni oraz zawodowi,
- prawnicy,
- pracownicy ochrony zdrowia,
- pracownicy oświaty,
- przedstawiciele rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej,
- członkowie Miejskich/Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY DOMOWEJ NA TERENIE POWIATU ŚWIDNICKIEGO

Analiza danych zastanych

Istotnym wsparciem w zakresie przeciwdziałania zjawisku przemocy na terenie Powiatu są działania podejmowane przez funkcjonariuszy Komendy Powiatowej Policji w Świdnicy. Jak wynika z danych przekazanych przez KPP, na przestrzeni lat 2019-2021 liczba podjętych przez funkcjonariuszy Policji interwencji domowych w związku z przemocą zmniejszyła się o 5%. W przypadku wszczętych przez Policję procedur dostrzegalna jest stosunkowo stała tendencja w zakresie ich liczby w latach 2020-2021, z kolei względem 2019 roku liczba ta wzrosła. Z analizowanych danych wynika, iż w 2021 roku przeprowadzono 2 433 interwencje domowe, w wyniku których w 189 przypadkach wszczęto procedurę „Niebieskie Karty”.

Wykres 2. Działania podejmowane przez funkcjonariuszy Policji na terenie Powiatu w latach 2020-2021

Źródło: Dane statystyczne Komendy Powiatowej Policji w Świdnicy za lata 2020-2021

Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą domową. Procedura obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy domowej. Przedstawiciele wyżej wymienionych podmiotów, realizują procedurę „Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy

i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego dla właściwej gminy. Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” w przypadku powzięcia w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny, bądź przez osobę będącą świadkiem przemocy domowej.

We wszystkich gminach powiatu świdnickiego w latach 2019-2021 Zespoły Interdyscyplinarne spotykały się ze zbliżoną częstotliwością, wahającą się między 3 a 5 razy w konkretnym roku. Podczas spotkań weryfikowano wszczęte procedury i podejmowano decyzje na temat dalszych działań wobec osób doznających i stosujących zachowania przemocowe wobec swoich bliskich. W strukturach ZI powoływane są grupy robocze, w których członkowie omawiają indywidualne przypadki mieszkańców potencjalnie dotkniętych problemem przemocy. W 2021 roku najwięcej grup powołano w gminie miasto Świdnica w liczbie 168, które spotkały się 564 razy. Na drugim miejscu znalazła się gmina Strzegom – 76 grup, które spotkały się 382 razy, a na trzecim gmina Świebodzice, gdzie 59 grup odbyło 648 posiedzeń, tj. znacznie więcej niż w przypadku gminy miasto Świdnica i gminy Strzegom. Najmniejsza liczba utworzonych grup roboczych oraz ich spotkań dotyczyła gminy Marcinowice, ponieważ w 2021 roku powołano w niej 20 grup roboczych, które spotkały się 48 razy.

Należy zauważyć, że na przestrzeni lat 2019-2021 w gminach miasto Świdnica, Świebodzice oraz Jaworzyna Śląska, liczba utworzonych grup roboczych ulegała systematycznemu wzrostowi. W gminie Marcinowie liczba powołanych grup była stosunkowo stała w omawianym okresie, z kolei w pozostałych gminach występowały wahania w tym zakresie.

**Tabela 2. Dane dotyczące działań Zespołów Interdyscyplinarnych i grup roboczych
w poszczególnych gminach powiatu świdnickiego na przestrzeni lat 2019-2021**

gmina miasto Świdnica	2019	2020	2021
liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	5	3	4
liczba utworzonych grup roboczych	131	160	168
liczba posiedzeń grup roboczych	470	444	564
gmina Strzegom	2019	2020	2021
liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	4	3	3
liczba utworzonych grup roboczych	55	91	76
liczba posiedzeń grup roboczych	240	294	382
gmina Świebodzice	2019	2020	2021
liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	4	4	4
liczba utworzonych grup roboczych	37	56	59
liczba posiedzeń grup roboczych	296	592	648
gmina Świdnica	2019	2020	2021
liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	5	5	5
liczba utworzonych grup roboczych	25	45	32
liczba posiedzeń grup roboczych	56	76	62
gmina Żarów	2019	2020	2021
liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	5	5	5
liczba utworzonych grup roboczych	39	53	47
liczba posiedzeń grup roboczych	212	275	278
gmina Jaworzyna Śląska	2019	2020	2021
liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	4	4	4
liczba utworzonych grup roboczych	23	29	45
liczba posiedzeń grup roboczych	141	98	158
gmina Marcinowice	2019	2020	2021
liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	4	4	4
liczba utworzonych grup roboczych	22	22	20
liczba posiedzeń grup roboczych	57	47	48
gmina Dobromierz	2019	2020	2021
liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	4	4	3
liczba utworzonych grup roboczych	14	30	23
liczba posiedzeń grup roboczych	41	58	55

Źródło: dane gmin powiatu świdnickiego

W latach 2019-2021 w części gmin powiatu świdnickiego dostrzegalne są wahania ogólnej liczby wszczynanych procedur „Niebieskie Karty” – dotyczy to gmin: Świdnica, Strzegom, Żarów oraz Dobromierz. W przypadku gmin miasto Świdnica, Świebodzice oraz Jaworzyna Śląska dostrzegalny jest wzrost w tym zakresie, z kolei stosunkowo stały poziom dotyczy gminy Marcinowice.

Liczba kontynuowanych procedur systematycznie malała w gminie miasto Świdnica, wzrost odnotowano w gminach Żarów, Jaworzyna Śląska oraz Marcinowice, z kolei w pozostałych odnotowano wahania liczby kontynuowanych procedur „Niebieskie Karty”.

Tabela 3. Liczba wszczętych i kontynuowanych procedur „Niebieskie Karty” na terenie gmin powiatu świdnickiego w latach 2019-2021

gmina miasto Świdnica	2019	2020	2021
liczba kontynuowanych procedur NK	70	67	59
liczba wszczętych procedur NK	132	173	175
gmina Strzegom	2019	2020	2021
liczba kontynuowanych procedur NK	54	87	55
liczba wszczętych procedur NK	55	91	76
gmina Świebodzice	2019	2020	2021
liczba kontynuowanych procedur NK	69	41	56
liczba wszczętych procedur NK	37	56	84
gmina Świdnica	2019	2020	2021
liczba kontynuowanych procedur NK	6	8	5
liczba wszczętych procedur NK	25	45	32
gmina Żarów	2019	2020	2021
liczba kontynuowanych procedur NK	25	19	27
liczba wszczętych procedur NK	39	53	47
gmina Jaworzyna Śląska	2019	2020	2021
liczba kontynuowanych procedur NK	13	2	31
liczba wszczętych procedur NK	23	29	45
gmina Marcinowice	2019	2020	2021
liczba kontynuowanych procedur NK	5	7	8
liczba wszczętych procedur NK	22	22	20
gmina Dobromierz	2019	2020	2021
liczba kontynuowanych procedur NK	0	9	7
liczba wszczętych procedur NK	14	30	23

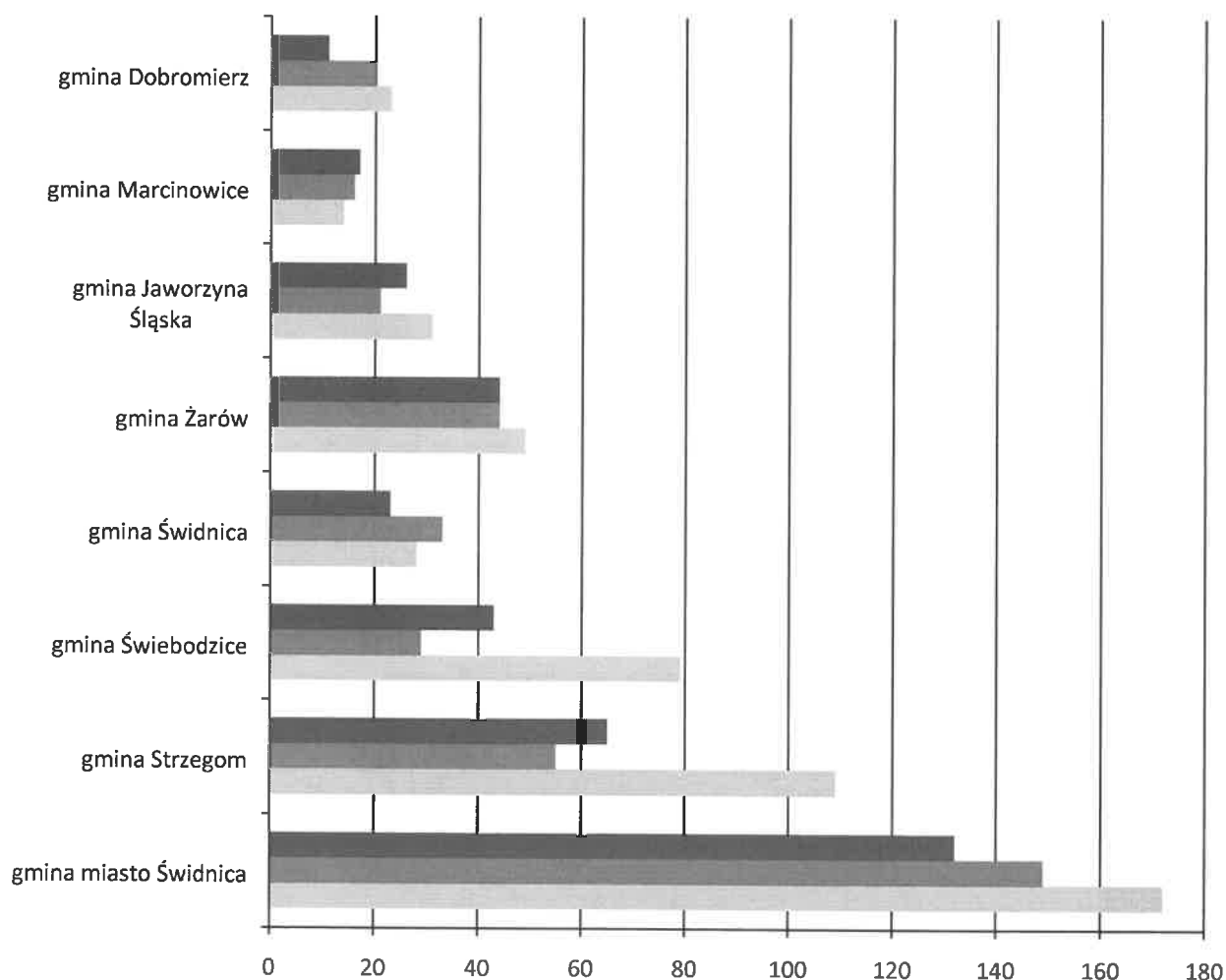
Źródło: dane gmin powiatu świdnickiego

W 2021 roku najwięcej procedur „Niebieskie Karty” zakończono w gminie miasto Świdnica (172 procedury) oraz w gminie Strzegom (109 procedur). Najmniejsza liczba

dotyczy z kolei gminy Marcinowice, w której zakończono wówczas 14 procedur. Na przestrzeni analizowanych lat w części gmin zauważyć można pozytywną tendencję w zakresie skuteczności działań członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup roboczych podejmowanych w środowiskach, w których zidentyfikowano problem przemocy. Świadczy o tym liczba procedur zakończonych w danym roku, która zwiększyła się w latach 2019-2021 w gminach: miasto Świdnica, Strzegom, Świebodzice, Żarów, Jaworzyna Śląska oraz Dobromierz. W gminie Marcinowice odnotowano spadek, a wahania liczby zakończonych procedur dotyczyły gminy Świdnica.

Wykres 3. Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” na terenie gmin powiatu świdnickiego w latach 2019-2021

Źródło: dane gmin powiatu świdnickiego

Analiza problemu przemocy została również dokonana w zakresie identyfikacji osób uwiękanych w przemoc domową. Jak wynika z danych statystycznych dotyczących tego zjawiska, na przestrzeni lat 2019-2021 najwyższa liczba osób dotkniętych problemem

przemocy w rodzinie występowała w gminie miasto Świdnica (331 osób) oraz gminie Świebodzice (208 osób). Przemoc jest problemem, który dotyczy głównie kobiety, co jest dostrzegalne w przypadku każdej gminy należącej do powiatu świdnickiego. Wysoki odsetek najmłodszych mieszkańców doznających przemocy domowej dostrzegalny jest w gminach miasto Świdnica, Świebodzice, Świdnica oraz Żarów, w świetle czego niezbędne jest rozwijanie lokalnego systemu wsparcia w zakresie kompleksowej pomocy psychologiczno-emocjonalnej.

Warto zaznaczyć, że problem przemocy dotyczy również seniorów i osób z niepełnosprawnościami, które niejednokrotnie są zależne od swoich opiekunów. Poza przemocą fizyczną i psychiczną, te grupy społeczne są także narażone na formę przemocy jaką jest zaniedbanie. W 2021 roku w gminie Strzegom seniorzy stanowili blisko połowę ogólnej liczby osób doznających przemocy (48%), natomiast osoby z niepełnosprawnościami – 9%. W innych gminach odsetek ten kolejno przedstawiał się w sposób następujący: gmina Świebodzice – 10% i 4%, gmina Świdnica – 9% i 6%, gmina Jaworzyna Śląska – po 2%, gmina Marcinowice – 29% i 6%, z kolei w gminie Dobromierz w omawianym roku nie odnotowano incydentów przemocy domowej w stosunku do osób starszych i z niepełnosprawnościami. W przypadku gmin miasto Świdnica oraz Żarów brakuje szczegółowych danych w tym zakresie.

Tabela 4. Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie w gminach powiatu świdnickiego w latach 2019-2021

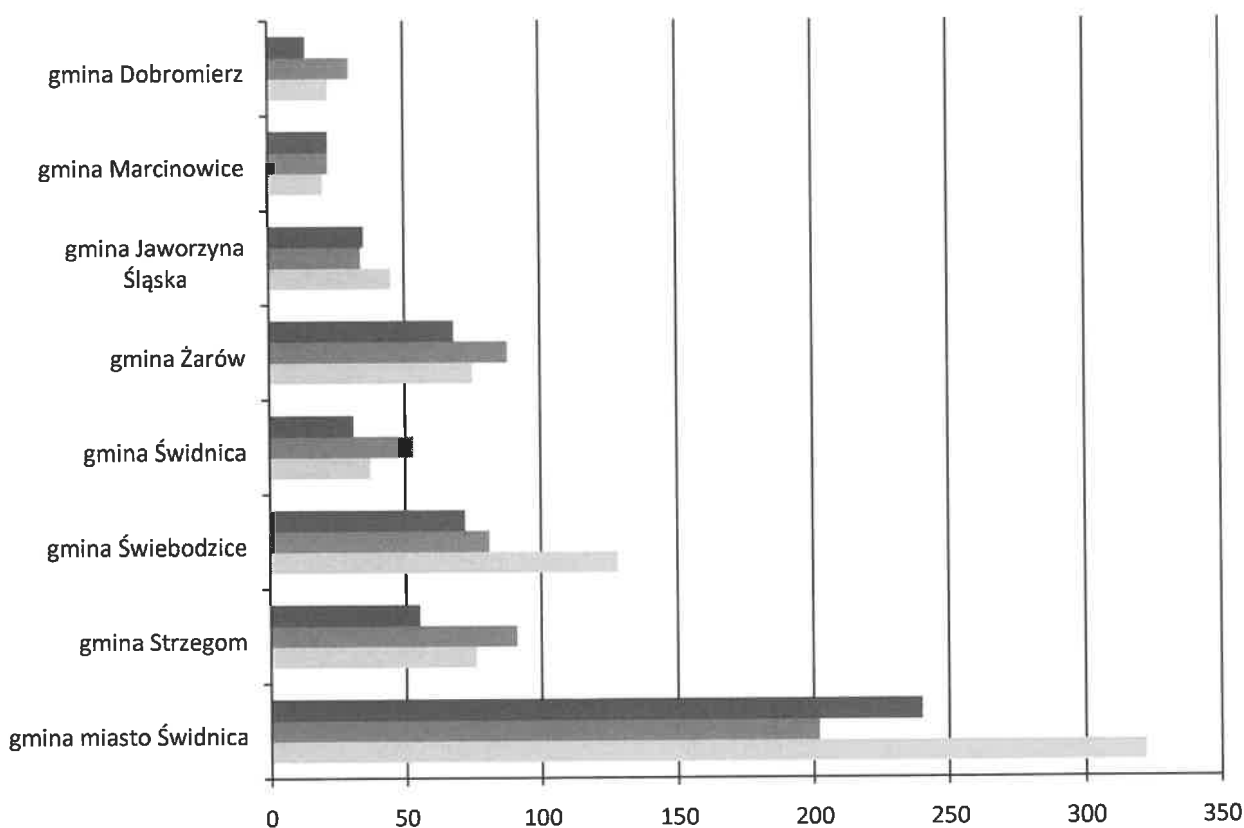
gmina miasto Świdnica	2019	2020	2021
kobiety	146	172	208
mężczyźni	18	25	24
dzieci	66	102	99
ogółem	230	299	331
gmina Strzegom	2019	2020	2021
kobiety	55	117	133
mężczyźni	9	21	36
dzieci	64	5	1
ogółem	128	143	170
gmina Świebodzice	2019	2020	2021
kobiety	97	89	99
mężczyźni	0	12	18
dzieci	104	80	91
ogółem	201	181	208

gmina Świdnica		2019	2020	2021
	kobiety	28	48	39
	mężczyźni	3	13	5
	dzieci	6	2	10
	ogółem	37	63	54
gmina Żarów		2019	2020	2021
	kobiety	56	64	61
	mężczyźni	5	8	14
	dzieci	55	63	22
	ogółem	116	135	97
gmina Jaworzyna Śląska		2019	2020	2021
	kobiety	35	33	45
	mężczyźni	2	1	1
	dzieci	33	6	0
	ogółem	70	40	46
gmina Marcinowice		2019	2020	2021
	kobiety	16	19	16
	mężczyźni	4	3	1
	dzieci	0	0	0
	ogółem	20	22	17
gmina Dobromierz		2019	2020	2021
	kobiety	13	23	18
	mężczyźni	0	4	2
	dzieci	1	8	2
	ogółem	14	35	22

Źródło: dane gmin powiatu świdnickiego

W gminach miasto Świdnica, Świebodzice oraz Jaworzyna Śląska, liczba osób stosujących przemoc domową ulegała systematycznemu wzrostowi, na przestrzeni lat 2019-2021. Ma to związek z tendencją wzrostową w zakresie liczby wszczynanych procedur „Niebieskie Karty” na terenie wymienionych wyżej gmin powiatu świdnickiego. W pozostałych gminach widoczne są wahania w tej sferze.

Wykres 4. Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie w gminach powiatu świdnickiego w latach 2019-2021

Źródło: dane gmin powiatu świdnickiego

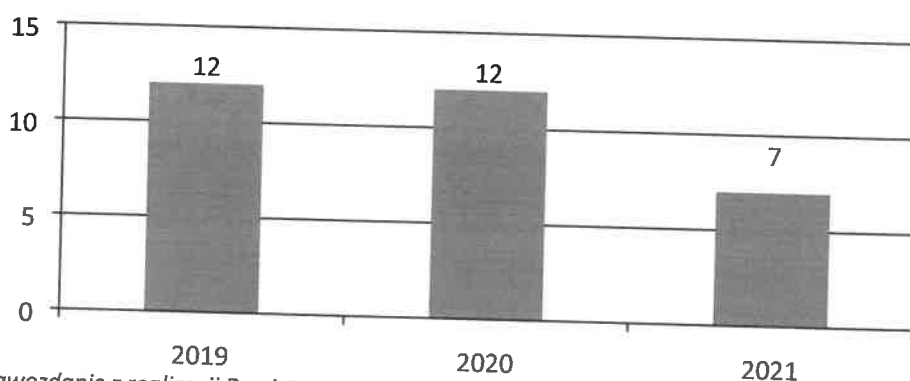
Analiza problemu przemocy w rodzinie została również dokonana w zakresie identyfikacji rodzajów przemocy domowej, występującej w rodzinach na terenie powiatu świdnickiego. Jak wynika z danych przekazanych przez poszczególne gminy, w każdej z nich odnotowano obecność przemocy fizycznej i psychicznej. Ponadto, w gminach Świebodzice, Żarów oraz Świdnica zarejestrowano przypadki przemocy seksualnej. W gminie Świdnica pojawiła się także przemoc ekonomiczna i zaniedbanie wobec dzieci.

Ośrodki Pomocy Społecznej funkcjonujące na terenie poszczególnych gmin, udzielają wsparcia osobom doznającym przemocy domowej, m.in. poprzez przydzielanie świadczeń pieniężnych oraz niepieniężnych. Jedną z form wsparcia pozafinansowego jest **specjalistyczne poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne i prawne** dla osób i rodzin uwikłanych w problem przemocy domowej. Jak wynika z dostępnych danych, w 2021 roku z pomocy OPS funkcjonujących w poszczególnych gminach powiatu świdnickiego, skorzystało łącznie **929 osób** borykających się z tym problemem. Na terenie Powiatu tego rodzaju wsparcie świadczy **Ośrodek Interwencji Kryzysowej przy PCPR w Świdnicy**. Podmiot udziela bezpłatnej pomocy osobom dotkniętym problemem przemocy domowej, w tym członkom ich rodzin, a także osobom i rodzinom przeżywającym różnego rodzaju trudności życiowe,

w formie pomocy prawnej, pedagogicznej, psychologicznej oraz interwencji kryzysowej. W 2021 roku z konsultacji OIK skorzystało łącznie 370 osób, w tym 28 to mieszkańcy Powiatu borykający się z problemem przemocy domowej. Z powyższego wynika, że beneficjenci Ośrodka Interwencji Kryzysowej korzystający z poradnictwa interwencyjnego z powodu przemocy stanowili w omawianym roku 8% ogółu.

Realizacja zadań własnych powiatu, do których należy zapewnienie osobom dotkniętym przemocą domową miejsc w ośrodkach wsparcia oraz miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej, na terenie powiatu świdnickiego odbywała się głównie w oparciu o **mieszkanie interwencyjne** OIK, udzielające całodobowego wsparcia osobom doświadczającym przemocy domowej. Pobyt w mieszkaniu jest bezpłatny i można w nim przebywać do 3 miesięcy z możliwością jego wydłużenia w określonych sytuacjach. Na przestrzeni lat 2019-2021 mieszkanie dysponowało 7 miejscami noclegowymi, z których w ciągu całego roku 2021 skorzystało 7 osób, w tym 3 osoby dorosłe i 4 dzieci. Zapotrzebowanie na tego rodzaju wsparcie względem poprzednich dwóch lat uległo zmniejszeniu o 42%.

Wykres 5. Liczba osób, które skorzystały z miejsc noclegowych w mieszkaniu interwencyjnym OIK w latach 2019-2021

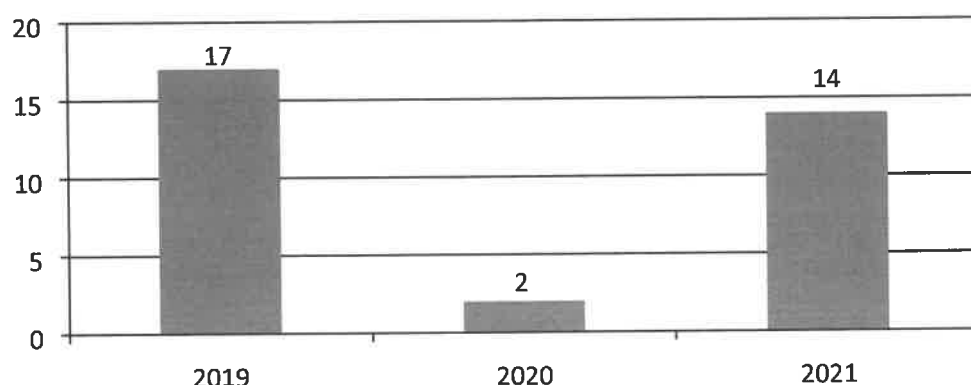

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy za 2019, 2020 i 2021 rok

W sytuacji bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą domową, pracownik socjalny wykonujący obowiązki służbowe, przy asyście funkcjonariusza Policji ma prawo odebrać dziecko z rodziny i umieścić je u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej lub w całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej zgodnie z procedurą. W 2021 roku zaistniała potrzeba umieszczenia **14 dzieci z terenu powiatu świdnickiego w pieczy zastępczej**, w trybie art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Jak wynika

z poniższego wykresu, na przestrzeni lat 2019-2021 występowały znaczne wahania w tym zakresie, na co mogła mieć wpływ pandemia koronawirusa, która w 2020 roku znacznie ograniczyła działalność jednostek pomocy społecznej.

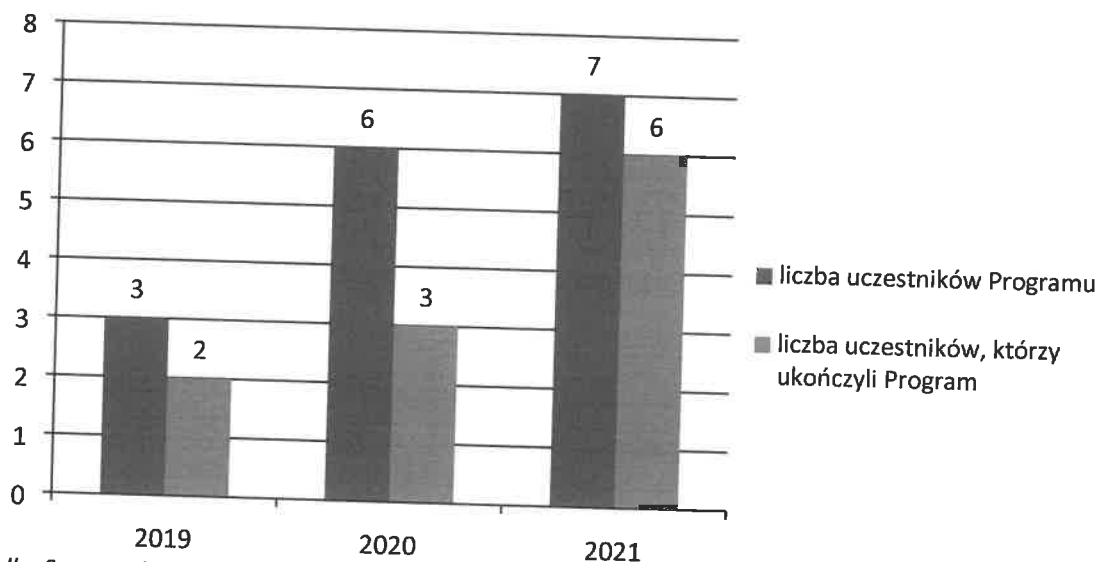
Wykres 6. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w związku z przemocą domową w latach 2019-2021

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy za 2019, 2020 i 2021 rok

W ramach wspierania rodzin uwikłanych w problem przemocy domowej, powiaty zobligowane są do **prowadzenia działań wobec osób stosujących przemoc**. PCPR w Świdnicy realizuje **program korekcyjno-edukacyjny** dla osób stosujących przemoc domową, którego podstawowym celem jest zmiana zachowań i postaw osób stosujących przemoc domową, a w rezultacie powstrzymanie ich od tego rodzaju zachowań i zakończenie przemocy domowej w środowisku rodzinnym, a także zwiększenie ich zdolności do samokontroli zachowań agresywnych. W 2021 roku realizowano Program Korekcyjno-Edukacyjny dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie dedykowany rodzicom stosującym przemoc wobec dzieci, w formie warsztatowej. W omawianym roku przed rozpoczęciem oraz w trakcie realizacji Programu odbyły się konsultacje indywidualne, w których uczestniczyło łącznie 7 osób (2 mężczyzn i 5 kobiet). Ostatecznie w części warsztatowej uczestniczyło 6 osób, spośród których wszystkie ukończyły Program. Jak wynika z danych przedstawionych na kolejnym wykresie, w omawianym okresie systematycznie wzrastała liczba osób uczestniczących w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych. Pozytywny jest jednak fakt, że analogicznie dostrzec można wzrost liczby osób, które ukończyły Program.

Wykres 7. Liczba osób, które przystąpiły do Programu oraz go ukończyły w latach 2019-2021

Źródło: Sprawozdanie z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Świdnicy za 2019, 2020 i 2021 rok

Efektywność wdrażanych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej weryfikowana jest w szczególności na podstawie **monitoringu** podejmowanych czynności i realizowanych przedsięwzięć. PCPR w Świdnicy corocznie przeprowadza badanie skuteczności programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych i programów terapeutycznych kierowanych do osób stosujących przemoc domową poprzez monitorowanie ich zachowań przez okres do 3 lat po ukończeniu programu. Jak wynika z danych przedstawionych w poniższej tabeli, w 2021 roku 6 osób stosujących przemoc domową z 32 poddanych monitoringowi, po ukończeniu Programu powróciło do zachowań przemocowych, tj. 19% ogółu uczestników Programu. W przypadku osób, które zaprzestały stosowania zachowań przemocowych, ich liczba w 2021 roku wyniosła 21, spośród 26 osób objętych monitoringiem, które ukończyły Program. W 2020 roku odsetek osób, które po zakończeniu uczestnictwa w Programie, ponownie zaczęły stosować przemoc domową wyniósł 33%, a więc kształtował się na mniej korzystnym poziomie względem 2021 roku. Szczegółowe dane w zakresie ostatnich trzech lat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Monitoring skuteczności programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych i programów terapeutycznych w powiecie świdnickim w latach 2019-2021

wyszczególnienie	2019	2020	2021
liczba osób, które ukończyły Program	12	12	32
liczba osób stosujących przemoc domową, które po ukończeniu Programu powróciły do zachowań polegających na stosowaniu przemocy domowej	12	4	6
liczba osób, które po ukończeniu Programu zaprzestały zachowań polegających na stosowaniu przemocy domowej	12	8	21

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy za 2019, 2020 i 2021 rok

W zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, istotnym działaniem jest szeroko pojęta **profilaktyka**, skierowana na rodziny z dziećmi, ale także całą społeczność lokalną. Powiat świdnicki w 2021 roku uczestniczył w **Kampanii pn. „19 dni przeciwko przemocy i krzywdzeniu dzieci i młodzieży”**. W ramach akcji zrealizowano warsztaty edukacyjne dla seniorów, konkurs plastyczny dla dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, a także rozpowszechniono 3 000 ulotek informacyjnych. W zakresie zwiększania kompetencji, pracownicy OIK wzięli udział w webinarium dotyczącym przemocy domowej. Oddziaływania profilaktyczne są realizowane również przez poszczególne gminy należące do Powiatu. Szczegółowe informacje na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. Działania w zakresie profilaktyki przemocy domowej podejmowane w gminach powiatu świdnickiego w 2021 roku

L.P.	GINA	DZIAŁANIA
1	Gmina Miasto Świdnica	- Realizacja projektu „Świdnica przeciw przemocy” w ramach Programu Ośłonowego Ministra Rodziny i Polityki Społecznej „Wspieranie jednostek samorządu terytorialnego w tworzeniu systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie”, - opracowanie i publikacja w lokalnej gazecie „Moja Świdnica” artykułu pt. „Przemoc «karmi się» tajemnicą”, - przygotowanie 5 etiud ukazujących zachowania związane z kryzysem będącym efektem doznawania przemocy, - przygotowanie i opublikowanie w formie elektronicznej 4 filmów prezentujących działania realizowane w ramach świdnickiej kampanii w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, - przygotowanie i opublikowanie 500 szt. informatorów pn.

		„Jak sobie radzić z przemocą”, • realizacja kursu dla rodziców dzieci zagrożonych przemocą domową, w formie warsztatowej, • przygotowanie i przeprowadzenie ankiety dla rodziców i opiekunów na temat postaw rodzicielskich i sposobów radzenia sobie w sytuacjach problemowych, • realizacja przedsięwzięć przez świdnickie przedszkola i szkoły podstawowe, mających na celu poszerzanie wiedzy w zakresie problematyki przemocy.
2	Gmina Strzegom	• Zakup i dystrybucja materiałów edukacyjnych o tematyce przeciwdziałania przemocy, • diagnozowanie i monitorowanie problemu przemocy domowej z udziałem mieszkańców Gminy poprzez cykliczne przeprowadzanie badań ankietowych.
3	Gmina Świebodzice	• Przeprowadzenie kampanii informacyjno-edukacyjnej „Pomóż mi”, która miała na celu rozpowszechnienie międzynarodowego znaku, • włączenie się w akcję pn. „One Billion Rising”, w ramach protestu przeciwko przemocy wobec kobiet.
4	Gmina Świdnica	• Realizacja autorskiego programu profilaktycznego pn. „Stawiam na Rodzinę”, realizującego działania włączone m.in. w Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, • realizacja we współpracy z Posterunkiem Policji w Słotwinie programu „Pijanym kierowcom oraz Przemocy mówimy NIE” – wsparcie działań na rzecz poprawy bezpieczeństwa na drogach oraz przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy w rodzinie, • współorganizacja finałowych Międzypokoleniowych Otwartych Przełajowych Biegów Pojednania, pod hasłem „Rodzina bez przemocy”, • współorganizacja lokalnych festynów, imprez plenerowych, wydarzeń kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych, konkursów oraz rozszerzenie ich zakresu o działania związane z profilaktyką uzależnień, przeciwdziałaniem przemocy domowej oraz przeciwdziałaniem negatywnym skutkom pandemii, • zakup nagród, materiałów profilaktycznych, edukacyjnych, informacyjnych i promocyjnych, • spotkanie uczniów Szkoły Podstawowej w Witoszowie Dolnym z kuratorem sądowym z Wydziału Rodzinnego i Nieletnich Sądu Rejonowego w Świdnicy.

5	Gmina Żarów	• Zakup nagród, materiałów informacyjno-edukacyjnych (ulotki, broszury, plansze edukacyjne itp.), usług, programów profilaktycznych skierowanych do dzieci, młodzieży i dorosłych, • dofinansowanie szkolnych programów profilaktycznych, • organizacja spotkań i warsztatów tematycznych, • udział w szkoleniach i organizacja szkoleń dla przedstawicieli instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy i przeciwdziałania problemom uzależnień, • organizacja Turnieju Wiedzy o Zagrożeniach i Bezpieczeństwie, • rozpowszechnienie cyklu artykułów stowarzyszenia Niebieska Linia, skierowanych do osób doświadczających przemocy domowej i jej świadków, za pośrednictwem strony internetowej Gminy.
6	Gmina Jaworzyna Śląska	brak danych
7	Gmina Marcinowice	• Przekazywanie społeczności lokalnej informacji o możliwościach uzyskania pomocy w przypadku problemu alkoholizmu, narkomanii i/lub przemocy domowej, za pośrednictwem Internetu oraz materiałów informacyjnych, tj. ulotek, • włączenie się w akcję w ramach Międzynarodowego Dnia Bez Przemocy.
8	Gmina Dobromierz	• Opracowanie i upowszechnienie informatora oraz ulotki informacyjnej dotyczące procedury „Niebieskie Karty”, • organizacja 6 warsztatów na temat profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania przemocy domowej, • upowszechnienie w mediach bazy teleadresowej o placówkach świadczących pomoc i wsparcie.

Źródło: dane z raportów o stanie gmin za lata 2019, 2020 i 2021, sprawozdań oraz Programów

Na terenie powiatu świdnickiego prowadzone są także regularne **działania informacyjne**, mające na celu szerzenie wiedzy na temat sposobów uzyskania wsparcia w przypadku doświadczania problemu przemocy domowej. W 2021 roku tego rodzaju informacje udostępniano za pośrednictwem strony internetowej PCPR w Świdnicy, a także mediów społecznościowych.

Pracownicy PCPR, ale również innych podmiotów funkcjonujących na terenie powiatu świdnickiego w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej, biorą udział w **działaniach zapobiegających wypaleniu zawodowemu**, takich jak: superwizje, szkolenia i konferencje. W 2021 roku z superwizji skorzystał 1 pracownik OIK ze środków własnych PCPR w Świdnicy oraz 6 specjalistów zatrudnionych na podstawie zlecenia – we własnym zakresie. Ponadto,

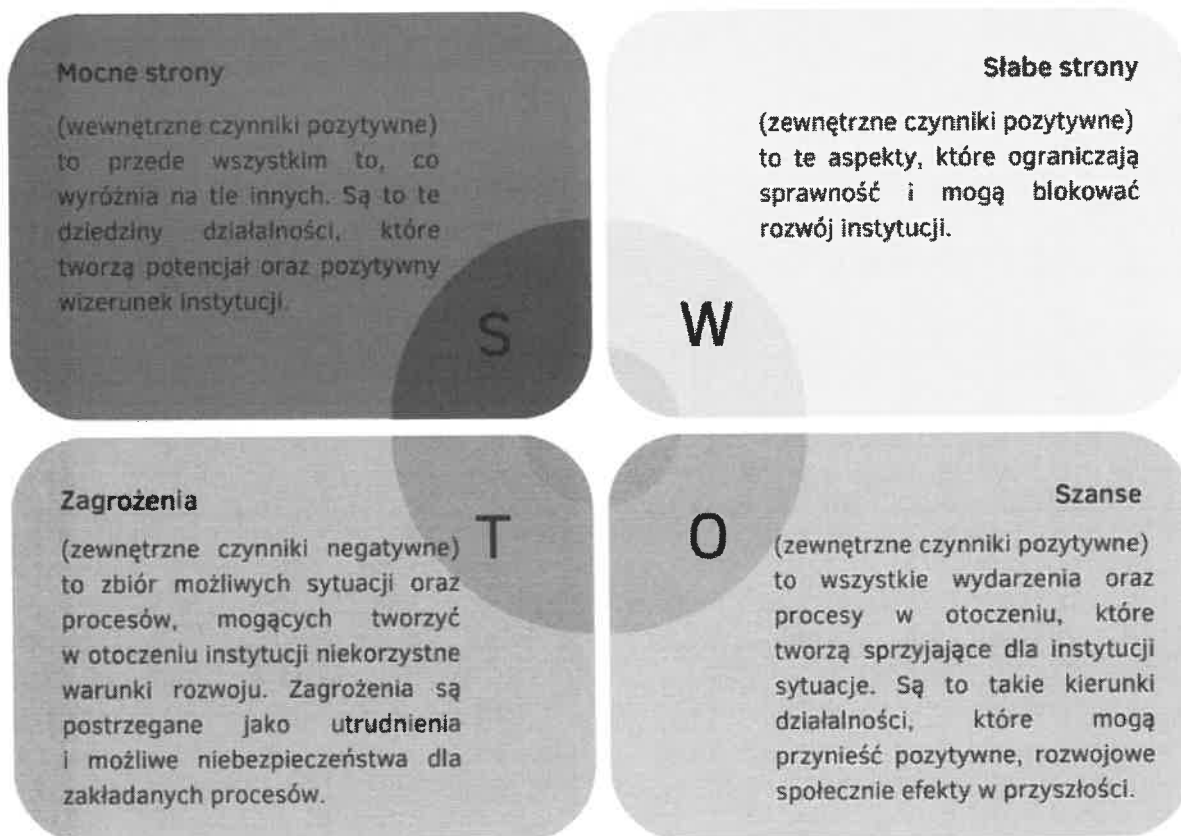

psycholog zatrudniony w OIK przy PCPR wziął udział w 2 szkoleniach i 1 konferencji, a także 133 pracowników ośrodków pomocy społecznej znajdujących się na terenie Powiatu, uczestniczyło wówczas w szkoleniach i superwizjach.

ANALIZA SWOT

Jedną z powszechnie stosowanych metod i technik służących budowaniu strategii pomocowych jest analiza SWOT, która polega na zbadaniu silnych i słabych podmiotów działających w sferze polityki społecznej, a następnie ich konfrontacji z szansami i zagrożeniami tkwiącymi w jej bliższym i dalszym otoczeniu. Pozwala oszacować możliwości i potencjał, jakim dysponuje dany podmiot.

GRUPY CZYNNIKÓW W METODZIE SWOT SĄ DEFINIOWANE W NASTĘPUJĄCY SPOSÓB:

MOCNE STRONY

Szeroki dostęp do placówek oświatowych, również dla osób o szczególnych potrzebach.
Zapewnienie schronienia dla osób doświadczających przemocy na terenie powiatu świdnickiego, za sprawą funkcjonownaia mieszkania interwencyjnego.
Szeroka oferta kulturalno-rekreacyjna.
Zasoby instytucjonalne i ludzkie działające w obszarze wsparcia osób i rodzin z problemem przemocy na terenie Powiatu i poszczególnych jego gmin.
Współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie udzielania pomocy osobom/rodzinom dotkniętym przemocą domową.
Zapewnienie dostępu do specjalistycznego poradnictwa osobom i rodzinom uwikłanym w problem przemocy domowej.
Prowadzenie licznych programów i warsztatów profilaktycznych

SŁABE STRONY

Negatywne tendencje demograficzne odnotowane w ostatnich latach.
Stosunkowo wysoka liczba procedur "Niebieskie Karty" wszczynanych na terenie Powiatu w ostatnich latach.
Konieczność umieszczania dzieci z terenu Powiatu w pieczy zastępczej, z powodu przemocy domowej.
Brak usystematyzowanych kryteriów w zakresie monitoringu funkcjonowania osób stosujących przemoc domową.

SZANSE

Zmiany w przepisach prawnych umożliwiające skuteczniejsze formy niesienia pomocy rodzinom zagrożonym przemocą.
Polityka państwa związana ze zwiększaniem środków finansowych na przeciwdziałanie przemocy.
Kampanie informacyjne wpływające na zmianę świadomości społeczeństwa dotyczące problemu przemocy domowej, adresowane do ogółu społeczeństwa ze szczególnym uwzględnieniem osób doświadczających przemocy oraz jej świadków.
Rozwój ruchu samopomocowego dla osób dotkniętych problemem przemocy domowej.
Rozwój szkoleń podnoszących umiejętności zawodowe osób zajmujących się problematyką przemocy (szkolenia dla różnych grup zawodowych), a także przeciwdziałanie wypaleniu

WYZNACZENIA

Powielanie negatywnych wzorców zachowań społecznych.
Wypalenie zawodowe dotyczące część kadry instytucji przeciwdziałających przemocy w rodzinie.
Problem uzależnienia od alkoholu w rodzinach.
Ukrywanie przez rodzinę występowania aktów przemocy, niechęć do współpracy.
Niedoinformowanie społeczne odnośnie możliwych form uzyskania pomocy.
Brak gwarancji bezpieczeństwa osób doświadczających przemocy.
Wzrost problemów opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach.

CELE, ZADANIA I REALIZATORZY PROGRAMU

Celem głównym Programu jest ograniczenie zjawiska przemocy domowej na terenie powiatu świdnickiego poprzez zapewnienie bezpieczeństwa i wsparcia osobom doświadczającym przemocy oraz prowadzenie skutecznego oddziaływania na osoby ją stosujące, przy współpracy międzyinstytucjonalnej.

Cel będzie realizowany w następujących obszarach:

1. Podnoszenie świadomości lokalnej społeczności w zakresie zjawiska przemocy domowej, w ramach działalności edukacyjno-profilaktycznej.
2. Zapewnienie ochrony i specjalistycznego wsparcia osobom doświadczającym przemocy domowej.
3. Prowadzenie dostosowanych do potrzeb oddziaływań na sprawców przemocy domowej oraz rozwijanie ich form.
4. Zwiększenie skuteczności działań pomocowych poprzez systematyczne podnoszenie kompetencji osób realizujących zadania związane z przemocą domową oraz przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu.

Cele szczegółowe Programu postawione na podstawie zidentyfikowanych potrzeb:

1. **Podnoszenie świadomości lokalnej społeczności w zakresie zjawiska przemocy domowej, w ramach działalności edukacyjno-profilaktycznej.**
 - A. Zwiększenie wiedzy mieszkańców Powiatu dotyczącej zjawiska przemocy domowej.
 - B. Poszerzenie działań edukacyjnych wśród dzieci i młodzieży w zakresie zjawiska przemocy, w tym przemocy rówieśniczej i cyberprzemocy.
 - C. Pobudzanie społecznej odpowiedzialności wśród mieszkańców, wobec osób stosujących przemoc oraz prowadzenie działań profilaktycznych.
 - D. Zwiększenie świadomości mieszkańców na temat możliwości uzyskania wsparcia w przypadku problemu przemocy domowej na terenie Powiatu.

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy i podmioty współpracujące
1.	Prowadzenie działań informacyjnych na temat miejsc/osób udzielających pomocy i wsparcia w przypadku doświadczenia lub stosowania przemocy domowej.	Liczba rozpowszechnionych informacji.	PCPR, OIK, SP, KPP, ZPPP, JST, ZI, M/GKRPA, OPS, NGO, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia
2.	Udział w ogólnopolskich kampaniach na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej oraz organizacja lokalnych kampanii społecznych.	- Liczba zrealizowanych kampanii na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej. - Liczba uczestników.	PCPR, SP, KPP, JST, ZI, M/GKRPA, OPS, NGO, placówki oświatowe, placówki kulturalno-rekreacyjne
3.	Edukacja na temat przemocy domowej oraz związanych z nią innych problemów, jak uzależnienia poprzez: ulotki, plakaty, pogadanki, informacje w mediach lokalnych, organizacjach kościelnych, itd.	- Liczba rozpowszechnionych ulotek, plakatów, broszur. - Liczba informacji w mediach lokalnych dotyczących przeciwdziałania przemocy domowej.	PCPR, SP, ZPPP, KPP, JST, ZI, M/GKRPA, OPS, NGO, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia
4.	Realizacja programów profilaktyczno-edukacyjnych dla rodzin w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych oraz podnoszących ich kompetencje opiekuńczo-wychowawcze.	- Liczba zrealizowanych programów. - Szacunkowa liczba odbiorców programów.	PCPR, ZPP, M/GKRPA, placówki oświatowe
5.	Diagnozowanie i stałe monitorowanie problemu przemocy domowej poprzez przeprowadzenie badań społecznych wśród mieszkańców i uczniów oraz analizy danych instytucjonalnych.	- Liczba osób objętych badaniem w ramach diagnozy problemu przemocy. - Liczba przeprowadzonych diagnoz na podstawie analizy danych zastanych.	PCPR, JST, ZI, M/GKRPA, OPS, placówki oświatowe
6.	Podjmowanie współpracy międzyinstytucjonalnej i międzysektorowej w zakresie prowadzenia działalności profilaktycznej.	- Liczba działań podjętych we współpracy międzyinstytucjonalnej i międzysektorowej. - Liczba podmiotów zaangażowanych w działania profilaktyczne.	PCPR, SP, ZPPP, KPP, JST, OPS, M/GKRPA, NGO, placówki oświatowe, placówki kulturalno-rekreacyjne

2. Zapewnienie ochrony i specjalistycznego wsparcia osobom doświadczającym przemocy domowej.

- A. Świadczenie pomocy i wsparcia osobom doświadczającym przemocy domowej oraz zwiększenie dostępności specjalistycznej opieki na terenie Powiatu.
- B. Zapewnienie bezpieczeństwa osobom doznającym przemocy domowej.
- C. Rozwijanie współpracy międzyinstytucjonalnej w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy i podmioty współpracujące
1.	Zapewnienie schronienia osobom doświadczającym przemocy domowej poprzez prowadzenie i rozwój mieszkalnictwa interwencyjnego.	- Liczba mieszkań interwencyjnych. - Liczba osób, które skorzystały ze schronienia.	PCPR
2.	Udzielanie wsparcia osobom zamieszkującym mieszkanie interwencyjne poprzez zapewnienie m.in. dostępu do terapii krótkoterminowej, grupy wsparcia, doradztwa zawodowego itp.	Liczba mieszkańców mieszkania interwencyjnego objętych wsparciem.	PCPR, OIK, NGO
3.	Udzielanie interwencji kryzysowej osobom uwikłanym w problem przemocy domowej poprzez kontynuowanie i rozwijanie działalności Ośrodka Interwencji Kryzysowej przy PCPR.	Liczba osób korzystających ze wsparcia OIK.	PCPR, OIK, SP
4.	Zapewnienie osobom doświadczającym przemocy dostępu do bezpłatnej pomocy, w szczególności w formie: poradnictwa psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego, interwencji kryzysowej oraz pomocy medycznej.	- Liczba udzielonych porad osobom doświadczającym przemocy. - Liczba osób, które skorzystały z pomocy w formie bezpłatnego poradnictwa. - Liczba instytucji/podmiotów zapewniających bezpłatny dostęp do poradnictwa.	PCPR, OIK, ZPPP, ZI, M/GKRPA, OPS, NGO, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia
5.	Współpraca z Zespołami Interdyscyplinarnymi oraz innymi podmiotami gminnymi działającymi w obszarze przeciwdziałania przemocy.	- Liczba działań podjętych we współpracy. - Liczba współpracujących podmiotów/instytucji.	PCPR, KPP, ZI, M/GKRPA, JST, OPS
6.	Zapewnienie opieki i bezpieczeństwa dzieciom doznającym przemocy domowej poprzez umieszczanie ich w pieczy zastępczej.	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.	PCPR

3. Prowadzenie dostosowanych do potrzeb oddziaływań na osoby stosujące przemoc domową oraz rozwijanie ich form.

- A. Zwiększenie dostępności do miejsc i form wsparcia dla osób stosujących przemoc w rodzinie.
- B. Podejmowanie natychmiastowej interwencji w stosunku do osób dopuszczających się zachowań przemocowych.
- C. Umożliwienie osobom stosującym przemoc zmianę sposobu zachowania poprzez skuteczne oddziaływanie korekcyjne, edukacyjne oraz terapeutyczne.

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy i podmioty współpracujące
1.	Realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.	Liczba osób, które podjęły udział w programie.	PCPR
2.	Prowadzenie i usystematyzowanie monitoringu skuteczności programów korekcyjno-edukacyjnych.	Liczba sporządzonych monitoringu skuteczności programów korekcyjno-edukacyjnych.	PCPR, OPS, KPP, ZI
3.	Rozpowszechnianie informacji dotyczących realizacji programów korekcyjno-edukacyjnych za pośrednictwem stron internetowych oraz innych kanałów.	Liczba upowszechnionych informacji.	PCPR
4.	Opracowanie i realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową.	- Liczba osób, które podjęły udział w programie. - Liczba programów korekcyjno-edukacyjnych.	PCPR
5.	Izolowanie sprawców przemocy poprzez uniemożliwienie im korzystania ze wspólnie zajmowanego z członkami rodziny mieszkania oraz zakaz zbliżania się do jego otoczenia.	Liczba interwencji związanych z usunięciem sprawcy przemocy z miejsca zamieszkania.	KPP, PCPR, Prokuratura Rejonowa

4. Zwiększenie skuteczności działań pomocowych poprzez systematyczne podnoszenie kompetencji osób realizujących zadania związane z przemocą domową oraz przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu.

- A. Zwiększenie umiejętności i kompetencji zawodowych osób zaangażowanych w działania na rzecz zmniejszenia skali przemocy domowej w Powiecie.
- B. Wzmocnienie współpracy międzyinstytucjonalnej podmiotów realizujących działania w zakresie wsparcia rodzin z problemem przemocy.
- C. Monitorowanie skuteczności lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej – prowadzonych działań i funkcjonujących podmiotów, a także wdrażanie zmian w odpowiedzi na zidentyfikowane problemy.

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy i podmioty współpracujące
1.	Przeprowadzenie szkoleń, seminarium, konferencji dla kadry zajmującej się działaniami w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w oparciu o potrzeby szkoleniowe uczestników.	- Liczba zorganizowanych szkoleń, konferencji. - Liczba osób uczestniczących w szkoleniach, konferencjach.	PCPR, OIK, ZPPP, ZI, M/GKRPA, OPS, KPP, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe
2.	Zapewnienie dostępu do wsparcia specjalistycznego, superwizji, coachingu itp. dla osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy.	- Liczba przeprowadzonych działań wspierających. - Liczba uczestników działań wspierających.	PCPR, OIK, ZPPP, ZI, OPS, M/GKRPA, KPP, placówki ochrony zdrowia

ADRESACI PROGRAMU

Program skierowany jest do:

- mieszkańców Powiatu Świdnickiego, w tym osób zagrożonych wystąpieniem problemu przemocy domowej,
- osób, które dotknięte zostały przemocą domową,
- osób stosujących przemoc domową,
- świadków przemocy domowej,
- osób zawodowo zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej.

PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

- Podniesienie świadomości mieszkańców Powiatu w obszarze przemocy domowej, w tym konsekwencji stosowania kar fizycznych w procesie wychowania.
- Podniesienie kompetencji zawodowych osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.
- Zmniejszenie liczby pracowników służb pomocowych dotkniętych problemem wypalenia zawodowego.
- Zmniejszenie liczby osób i rodzin uwikłanych w problem przemocy domowej.
- Zmiana biernych postaw społecznych wobec zjawiska przemocy domowej.
- Budowa kompleksowego i skutecznego systemu działań w zakresie pomocy osobom i rodzinom dotkniętym przemocą przez instytucje działające w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.

Zasady realizowania Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Świdnickim na lata 2023-2027

W zakresie udzielania pomocy osobom doznającym przemocy, stosującym przemoc oraz w celu podnoszenia świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy domowej, niniejszy dokument oparty został na zasadach:

- **wzajemnej współpracy i współdziałania** organów władzy publicznej, organizacji pozarządowych i kościołów oraz związków wyznaniowych (zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej), a także innych organizacji, środowisk i osób fizycznych uprawnionych lub zobowiązanych do inicjowania

i realizacji zadań związanych pośrednio lub bezpośrednio z przeciwdziałaniem występowania przemocy i jej negatywnych następstw;

- **jawności działań** organów władzy publicznej oraz podmiotów realizujących zadania publiczne w zakresie przeciwdziałania przemocy z poszanowaniem godności osoby;
- **szczególnej ochrony dzieci**, z zachowaniem ich prawa do wychowania się w rodzinie, poprzez udzielenie rodzinie szczególnego wsparcia w dążeniu do poprawy jej funkcjonowania.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Zadania realizowane w ramach **Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Świdnickim na lata 2023-2027** finansowane będą z budżetu powiatu świdnickiego, środków pozyskanych z innych źródeł, a także środków własnych podmiotów uczestniczących w realizacji zadań Programu.

EWALUACJA I MONITORING PROGRAMU

Celem ewaluacji jest oszacowanie stopnia osiągnięcia zakładanych celów i rezultatów. Wyniki ewaluacji okresowej służą również ewentualnym modyfikacjom dokumentów programowych, a dostarczone za jej sprawą informacje powinny być wykorzystane przy przygotowaniu Programu w następnym okresie programowania.

Cele badawcze ewaluacji Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie powinny opierać się na:

- ocenie procesu realizacji działań i osiągniętych efektów Programu,
- ocenie wdrażania i zarządzania Programem, w tym współpracy interdyscyplinarnej,
- opracowaniu rekomendacji do stworzenia kontynuacji Programu.

Przyjęte kryteria ewaluacji Programu to:

a) Kryterium skuteczności (plan a wykonanie) – rozumiane jako stopień realizacji zaplanowanych celów i efektów Programu. Ocena pod kątem kryterium skuteczności skupi się głównie na ocenie wdrożenia działań w stosunku do założonego planu i osiągnięcia wskaźników rezultatów.

b) Kryterium efektywności – ocena sprawności wdrażania i prawidłowości zarządzania Programem, w tym pod kątem zgodności z harmonogramem,

ewentualnych trudności w jego realizacji, przepływu informacji między realizatorami.

c) Kryterium użyteczności – ocena dopasowania założeń Programu do potrzeb jego odbiorców i realizatorów.

d) Kryterium trafności – rozumiane jako stopień, w jakim zaplanowane cele odpowiadają zidentyfikowanym problemom.

Weryfikacja stopnia osiągnięcia celów Programu będzie następować poprzez sprawozdania z realizacji Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Świdnickim na lata 2023-2027, przedkładanego corocznie przez dyrektora PCPR, Staroście Świdnickiemu.

WNIOSKI I PODSUMOWANIE

Zjawisko przemocy domowej jest problemem dotykającym rodziny na całym świecie. Zdiagnozowanie jego skali jest szczególnie trudne za sprawą czynników takich jak m.in. wstyd, ukrywanie aktów przemocy domowej przez rodziny oraz ich najbliższe środowisko, a także lęk osób doświadczających przemocy przed ich oprawcami. Tworzenie programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie ma na celu udzielanie kompleksowej pomocy osobom uwikłanym w problem przemocy domowej, przez co rozumie się osoby doświadczające przemocy, jak i ją stosujące. Realizacja zadań w tym zakresie nie byłaby możliwa, gdyby nie zintegrowane działania wszystkich instytucji i specjalistów zaangażowanych w rozwiązywanie problemu przemocy domowej. Innym czynnikiem mającym znaczący wpływ na ograniczanie skali zjawiska przemocy jest świadomość społeczna. W związku z tym edukacja społeczności z terenu powiatu świdnickiego stanowi szansę na zmniejszenie tolerancji dla przemocy. Należy również pamiętać, aby podejmowane działania interwencyjne wobec osób doświadczających, jak i stosujących przemoc nie ograniczały się wyłącznie do rozmowy z psychologiem, ale pociągały za sobą szereg działań długofalowych.

Cele i zadania zawarte w Powiatowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Świdnickim na lata 2023-2027, realizowane w porozumieniu podmiotów funkcjonujących na terenie Powiatu z najwyższą rzetelnością, powinny pociągać za sobą pozytywne skutki, w postaci rozwiniętego i efektywnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej.

BIBLIOGRAFIA

1. Dane statystyczne Komendy Powiatowej Policji w Świdnicy za lata 2020-2021.
2. Dane statystyczne z ośrodków pomocy społecznej i gmin należących do powiatu świdnickiego.
3. Helios J., Jedlecka W., Współczesne oblicza przemocy. Zagadnienia wybrane, Uniwersytet Wrocławski, Wrocław 2017.
4. <https://bdl.stat.gov.pl>.
5. <https://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/przemoc-w-rodzinie/50863,Przemoc-w-rodzinie.html>
6. <https://www.powiat.swidnica.pl/>
7. Jarmakowski T., Styl atrybucji, poczucie kontroli i płeć a podatność na powstawanie syndromu wyuczonej bezradności, FOLIA PSYCHOLOGICA 13, 2009.
8. Kofta M., Sędek G., Wyuczona bezradność. Podejście informacyjne, [w:] M. Kofta, Psychologia aktywności: zaangażowanie, sprawstwo, bezradność, Wydawnictwo Nakom, Poznań, 1993.
9. Raport o stanie gmin powiatu świdnickiego za 2021 roku.
10. Sprawozdanie z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Świdnicy za 2019, 2020 i 2021 rok.
11. Sprawozdanie z realizacji Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy za 2019, 2020 i 2021 rok.
12. Staręga A., Przemoc wobec osób starszych. Czasopismo Niebieska linia, Instytut Psychologii i Zdrowia Polskiego Towarzystwa Psychologicznego. Przemoc, 2003.
13. Sygit E., Ossowski R., Przemoc wobec osób starszych ze względu na ich wiek, płeć i wykształcenie, Gerontologia Polska, tom 16, nr 3, 163–168.
14. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

SPIS TABEL

Tabela 1. Dane na temat zasobów instytucjonalnych umożliwiających realizację Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, wraz z obszarami ich działania	13
Tabela 2. Dane dotyczące działań Zespołów Interdyscyplinarnych i grup roboczych w poszczególnych gminach powiatu świdnickiego na przestrzeni lat 2019-2021	18
Tabela 3. Liczba wszczętych i kontynuowanych procedur „Niebieskie Karty” na terenie gmin powiatu świdnickiego w latach 2019-2021	19
Tabela 4. Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie w gminach powiatu świdnickiego w latach 2019-2021	21
Tabela 5. Monitoring skuteczności programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych i programów terapeutycznych w powiecie świdnickim w latach 2019-2021	27
Tabela 6. Działania w zakresie profilaktyki przemocy domowej podejmowane w gminach powiatu świdnickiego w 2021 roku	27

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Liczba mieszkańców powiatu świdnickiego w latach 2019-2021	10
Wykres 2. Działania podejmowane przez funkcjonariuszy Policji na terenie Powiatu w latach 2020-2021	16
Wykres 3. Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” na terenie gmin powiatu świdnickiego w latach 2019-2021	20
Wykres 4. Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie w gminach powiatu świdnickiego w latach 2019-2021	23
Wykres 5. Liczba osób, które skorzystały z miejsc noclegowych w mieszkaniu interwencyjnym OIK w latach 2019-2021	24
Wykres 6. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w związku z przemocą domową w latach 2019-2021	25
Wykres 7. Liczba osób, które przystąpiły do Programu oraz go ukończyły w latach 2019-2021	26

PRZEWODNICZĄCY RADY
Krzysztof Sotys
Krzysztof Sotys

